

EEA Grants Norway Grants

S Modrým hrochem bez úrazu

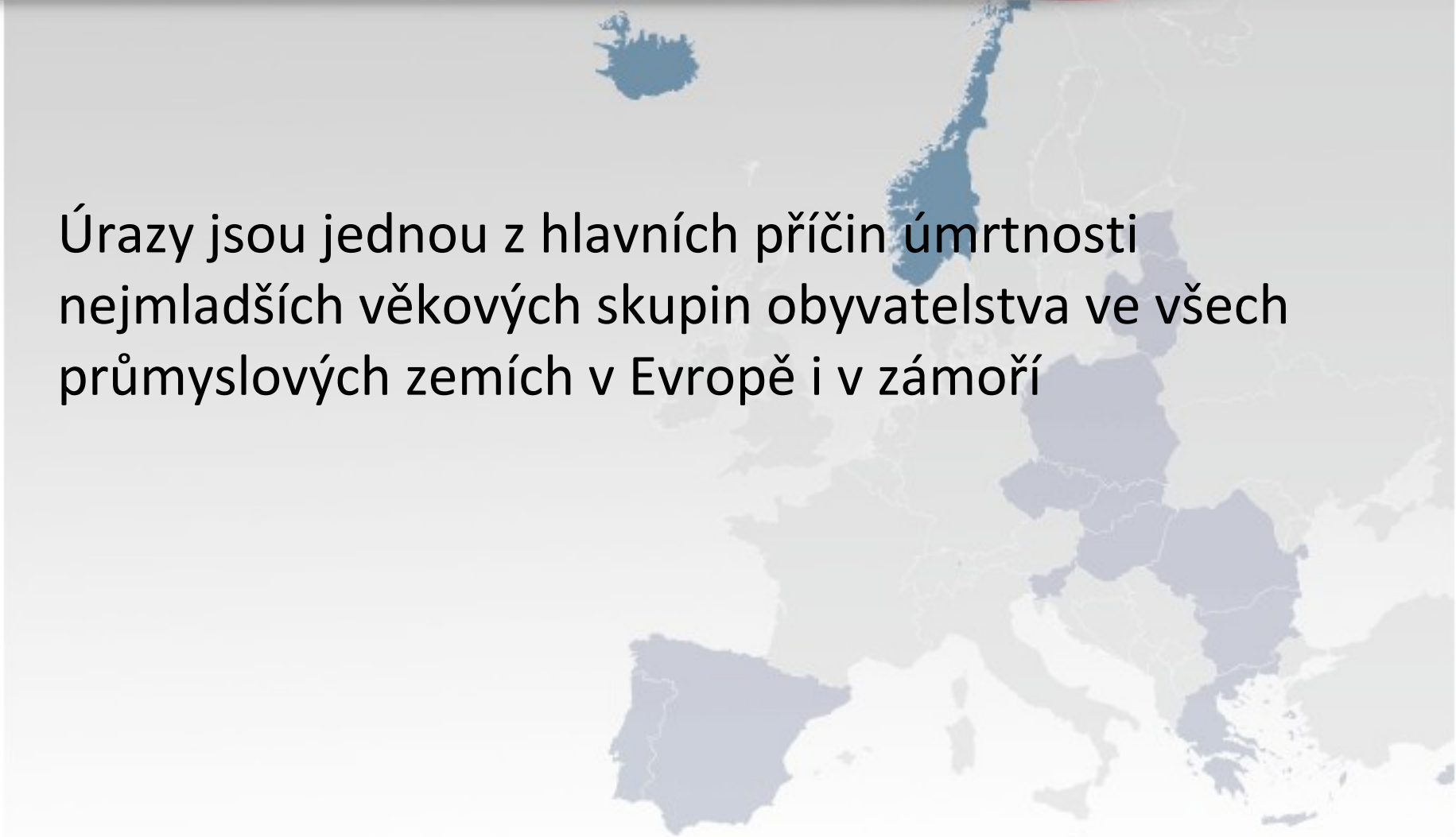
Nadační fond Modrý Hroch, Rašínova 103/2, Brno 60200

Ochrana práva na zdraví a na život

- uzákoněna v řadě vnitrostátních právních dokumentů
 - zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
 - zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
 - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
 - zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
- mezinárodní úmluvy a evropské právo
 - Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod, Listina základních práv

Traumata v dětském věku

Úrazy jsou jednou z hlavních příčin úmrtnosti nejmladších věkových skupin obyvatelstva ve všech průmyslových zemích v Evropě i v zámoří

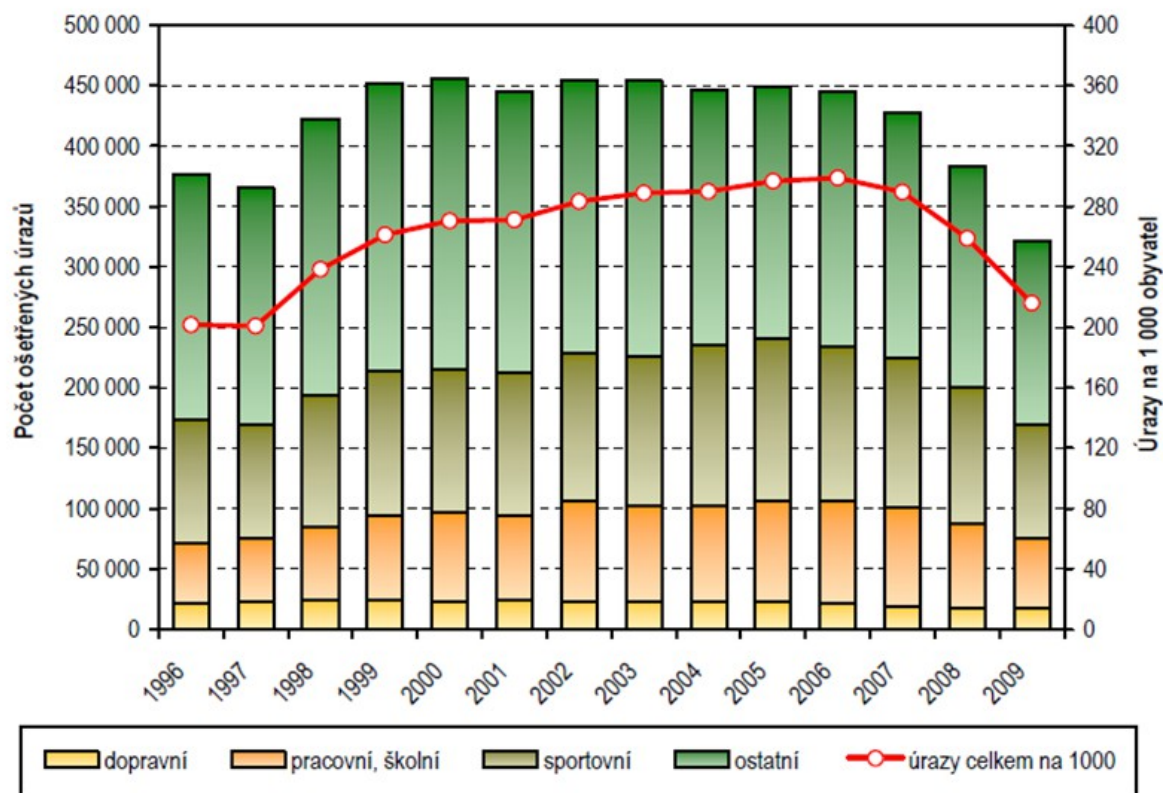
ÚRAZ – co to je?

*„Úraz je tělesné poškození, které vzniká nezávisle na vůli poškozeného náhlým a násilným působením zevních sil.“
(Pokorný)*

„Úraz je jakékoli neúmyslné či úmyslné poškození organismu, ke kterému došlo následkem akutní expozice termální, mechanické, elektrické či chemické energie a z nedostatku životně nezbytných energetických prvků či veličin, jako kyslík či teplo.“ (Haddon, 1981)

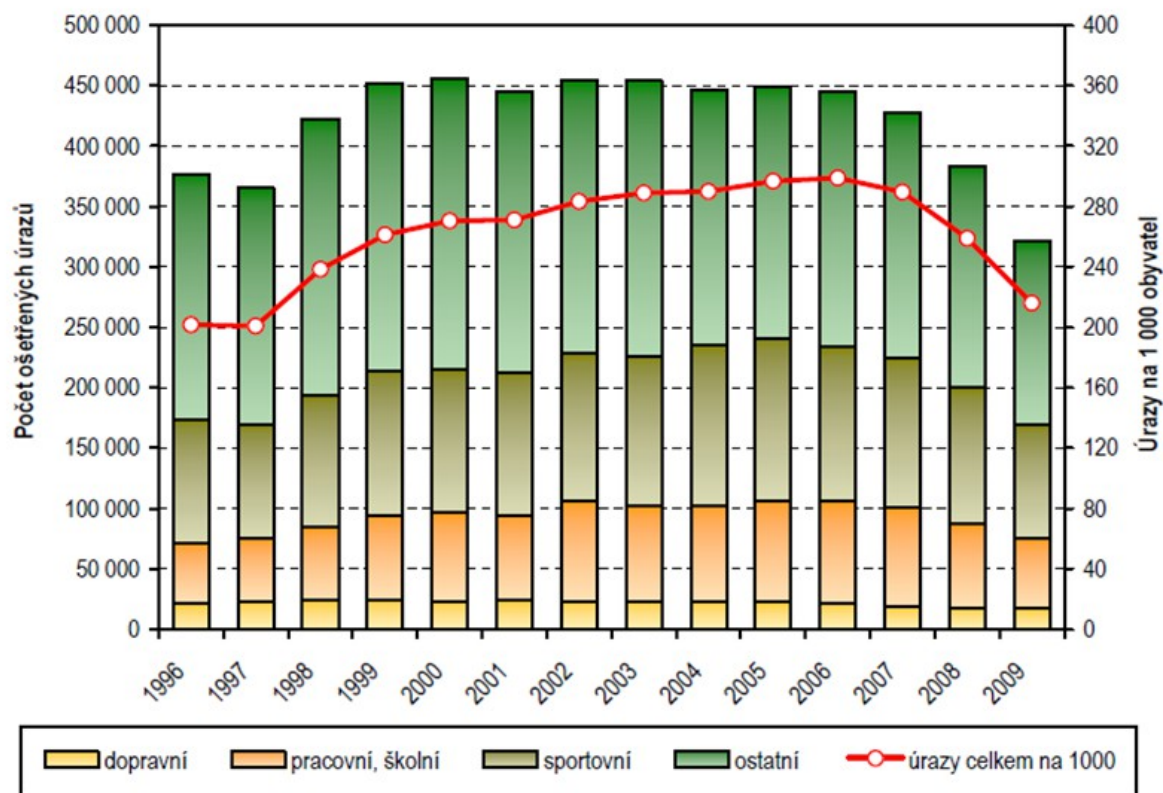
Druhy úrazů dětí v ČR

Ambulantně ošetřené úrazy v dětském věku dle druhu úrazu

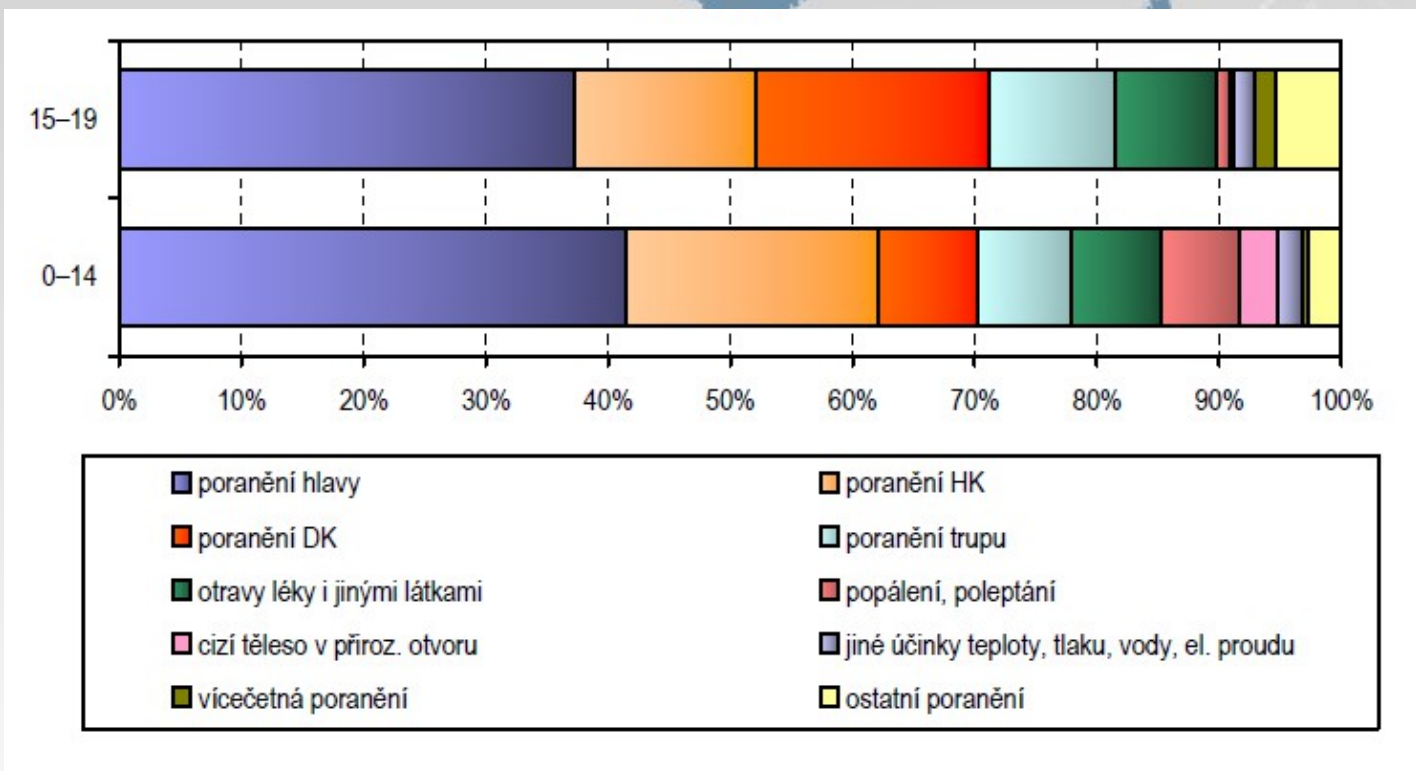
Druhy úrazů dětí v ČR

Ambulantně ošetřené úrazy v dětském věku dle druhu úrazu

Hospitalizace dětí pro úraz v ČR

Hospitalizace dětí dle druhu zranění v ČR v procentech

Příčiny poranění

Nejčastější příčiny úrazů u dětí jsou:

pády,

dopravní nehody,

působení neživotné síly,

opařeniny a popáleniny

Poranění dětí a prevence

- **Úrazy a otravy u dětí** - nejčastější příčina smrti, bolesti i trvalých následků u dětí
- **Prevence** – možnost zabránění vzniku úrazu, nejdůležitější způsob, jak zastavit a snížit počty zranění a úmrtí
- **Dítě roste a vyvíjí se**, prostředí, ve kterém žije, se mění a ono nemá dostatek zkušeností ani představu, s jakým nebezpečím se může setkat.
- **Nejčastější rizika vzniku úrazu u dětí jsou:**
 - nedostatečný dohled dospělých
 - neznalost dětí, jak se vyhnout riziku - nedostatek kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) ke zvládnutí běžných rizik života

Následky dětských úrazů

- **Zdravotní:**

- Smrt
- Nevratné poškození mozku
- Ztráta končetiny, snížená pohyblivost
- Ztráta zraku, sluchu
- Narušení somatického vývoje – poranění růstové chrupavky na kostech
- Dlouhodobá bolest

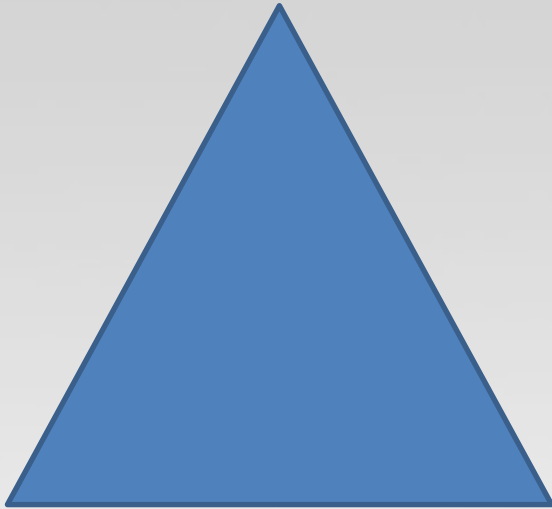

Psychosociální:

- Narušení psychického vývoje
- Extrémním stres způsobený úrazem
- Narušení rodinných vztahů
- Narušení sociálního zařazení dětí – deformace končetin, jizvy,..
- Pobyť v nemocnici

Následky dětských úrazů

- Úmrtí
- Postižení
- Hospitalizace
- Utrpěné úrazy

Úraz – vteřiny

Následky – celý život a to nejen pro postižené dítě, ale i rodinu, společnost

Každému úrazu předchází riziková situace, kterou můžeme rozpoznat a vyhnout se jí.

Fyziologické věkové rozdíly dětí I

- chování dítěte orientované na bezpečnost závisí na tělesných a duševních vlastnostech a schopnostech
- od dětství se vyvíjejí postupně
- děti do 7 let - převládá egocentrické myšlení, dítě se domnívá, že jeho vlastní vjemy jsou přenášeny na ostatní osoby
- schopnost hloubkového stereoskopického vidění - až od 10 let – u mladších riziko chybného odhadu vzdálenosti
 - dítě považuje velká auta za bližší a malá za vzdálenější, špatně odhadují rychlost jedoucího auta a neumí bezpečně odlišit stojící auto od jedoucího
- zorné pole u dětí zúženo asi o 30 % oproti dospělým

Fyziologické věkové rozdíly dětí II

- reakční doba - tj. doba, za kterou dítě začne na nebezpečí reagovat- u dětí je delší, např. u 5letého dítěte až dvojnásobná než u dospělých, je delší u dívek než u chlapců
- schopnost sluchového vnímání u dítěte snížena asi o 10 dB ve srovnání s dospělým
- těžiště těla výrazně výše než u dospělého - dítě snadněji ztrácí rovnováhu a častěji padá

Fyziologické věkové rozdíly dětí III

- logické myšlení, postřeh, soustředění a předvídání nebezpečí – jako u dospělých až po 12. roce věku
- úrazem jsou ohroženy zejména děti hyperkinetické, hyperaktivní, agresivní, vystavené stresu nebo velké duševní zátěži
- nesmí být opatrnost zaměňována se strachem
 - strach - váhavé, nekoncentrované, nejisté chování, jež zvyšuje riziko úrazu a je typické pro děti, které jsou právě úrazem často postiženi
- dětská fantazie je nevyčerpatelná a jako zdroj rizik nemá hranice

Úrazy dětí dle věku

0 – 3 roky

- Dochází k postupnému rozvoji pohyblivosti, rozvoji chůze dítě se snaží na vše dosáhnout a věc uchopit či ji vložit do úst
- Rozvíjí se jemná i hrubá motorika, dítě objevuje okolí, ale ještě si neuvědomuje případná nebezpečí
- Sklon k negativistickému chování

Nejčastější poranění: pády, cizí tělesa v GIT, otravy, utopení

Prevence: dostatečný dohled dospělého

Úrazy dětí dle věku 4 – 6 let (předškoláci)

- Dále se rozvíjí motorika, současně se také zlepšuje obratnost a rozvíjí fantazie
 - Děti často zabrány do hry, nevnímají okolí

Nejčastější poranění: pád z koloběžky, kola, tříkolky, ..., sportovní úrazy

Prevence: dohled dospělého, nošení ochranných pomůcek a kontrola technického stavu kol, lyží...
dětská hřiště

Prevence dětských úrazů

- **Aktivní prevence** – aktivně se naučit předcházet rizikům a nebezpečí
 - důležitá je výchova dítěte
- **Pasivní prevence** – pasivní ochrana před nebezpečím, např. ochranné pomůcky, uschovávání rizikových předmětů,...
 - důležité je prostředí a příp. jeho změna k zabránění či omezení vzniku poranění

Prevence dětských úrazů

- **Pro prevenci je nutné si uvědomit:**
 - Dítě může utonout i v 10 cm hloubce vody
 - Přežití a prognóza vzniklých poranění často závisí na okolnostech v prvních 10 minutách po poranění – tzv. „platinových 10 minut“
 - Pro děti ve věku do 3 let mohou být nebezpečné předměty, které jsou menší než 4 cm či provázky delší než 15cm
 - Při poranění hlavy je u dětí větší riziko větší než u dospělých (např. k usmrcení dítěte stačí menší rychlost při nárazu, u dospělého možné usmrcení již při rychlosti 11 km/hod.)
 - Čelní náraz v rychlosti 50km/hod. odpovídá přibližně pádu ze 4. patra
 - Při sražení cyklisty osobním autem je rychlost obvykle 25km/hod. a u dětí dochází k úderu hlavy o kapotu vozidla

Domov jako rizikové prostředí I

U dětí mezi nejčastější prostředí, kde dochází k úrazu, je domov

Nejčastější příčiny poranění:

Pád z výšky – přebalovací stůl, židle, patrová postel, pád z okna, balkonu, schodů...

- Prevence: dohled dospělého, vhodná montáž nábytku, zajištění oken, ochrana ostrých rohů nábytku,...

Tonutí – uklouznutí v koupelně ve vaně, přepadnutí do sudu s vodou, pád do bazénku, studny,...

- Prevence: dohled dospělého, protiskluzové materiály a podložky, správné technické zabezpečení bazénu (např. oplocení), krytí studen, septiků

Dušení – rizikové zejména u menších dětí, vdechnutí částí hraček, dětské hry, ...

- Prevence: dostatečný dohled dospělého, elektronické chůvy, odstranění rizikových předmětů, ...

Domov jako rizikové prostředí II

Otravy a poleptání – častěji u dětí v předškolním věku; volně přístupné léky, chemikálie, čisticí prostředky či chemikálie v lahvích od nápojů, dostupný alkohol,...

- Prevence: dohled dospělého, zajištění léků mimo dosah dětí, používání originálních obalů k chemikáliím, ..

Popáleniny – velmi časté zejména u nejmenších dětí, velké riziko trvalých následků; dítě na sebe strhne hrnec s vodou, žehličku, hrnek s kávou, čajem, spadne na zahradní gril, použije elektrické spotřebiče ve vodě, chce opravit zásuvky,...

- Prevence: horké předměty nenechávat v dosahu dětí, na okraji stolu, ..., vhodná a důsledná výchova dítěte nesahat na zásuvky, nepoužívat zápalky, nenechat děti běhat kolem grilů, ...

Poranění způsobená ostrými předměty – kuchyňské nože, zbraně, poranění – zejména pokousání - domácími zvířaty

- Prevence: dohled dospělého v kuchyni, domácí dílně, ..., klínky do dveří, ochranné pomůcky při práci na zahradě, ...

Sportovní činnost jako rizikové prostředí

- U sportů existuje i specifická prevence – ochrana před úrazy, které jsou u daného sportu častější
- Sportovat na místech k tomu určených, ne např. na silnici, na ulici – větší riziko vzniku úrazu
- Důležité působení trenéra a instruktora
- **Prevence:**
 - obecně** – dohled dospělého – trenér, instruktor, vhodné ochranné pomůcky a zabezpečení sportoviště (např. branky), nácvik a výchova ke správným návykům (např. rozcvičení před závodem), pravidelné lékařské prohlídky, ...
 - specificky** – používáme chrániče, vesty, nebezpečí adrenalinových sportů, ...

Doprava jako rizikové prostředí

- Nutné si uvědomit, že i děti jsou účastníci silničního provozu jako chodci, cyklisté a spolujezdci v autě
- Nutná správná výchova a nošení ochranných pomůcek

Chodci

Prevence: správné přecházení, dohled dospělého, vhodné dopravní značení...

Cyklisté

Prevence: správné technické vybavení a seřízení kola, helma pravidla silničního provozu, dohled dospělého,...

Spolujezdci

Prevence: správné upevnění a používání sedaček, pásů,...

Příroda jako rizikové prostředí

- Riziko pádů, otrav různými plody, tonutí v rybnících, tepelná poranění (úpal, úžeh, rozdělávání ohně,...), poranění zvířaty, pády ze stromů,..., adrenalinové sporty
- **Prevence:** vhodný oděv do přírody, výchova dítěte, používání ochranných pomůcek (např. helmy při vstupu do jeskyní, jištění při horolezectví,...)

Město, obec jako rizikové prostředí

- Poranění na ulici, na silnici, ale i např. na dětském hřišti, na staveništích, poranění neznámými zvířaty, poranění zlými lidmi,...
- **Prevence:** vhodné zajištění prostředí, dopravní značení, ...

První pomoc

Důležitá telefonní čísla:

Záchranná služba.....	155
Hasiči.....	150
Policie.....	158
Tísňová linka.....	112
Toxikologicko informační středisko.....	224 91 92 93,
.....	224 91 54 02

Volání záchranné služby ČR 155 nebo EU 112

Jak správně volat?

Co se stalo

Kolik je postižených

Jaký je stav postiženého (vědomí, dýchání,..)

Kde k události došlo

Pokládat telefon jako druhý, ne dřív než operátor!!

Resuscitace

Pokud dítě nedýchá, nebo dýchá „divně“ (vidíme jen ojedinělé lapavé dechy, dýchá jako kapr), považujeme stav za zástavu oběhu a zahájíme nepřímou srdeční masáž.

Postup:

1. Nekomunikuje, nereaguje
2. Voláme 155 (je-li více záchranců)
3. Zkontrolujte /uvolněte dýchací cesty – nedýchá normálně
4. Proved'te 5 umělých dechů
5. Nejsou známky života – nereaguje? Nedýchá normálně?

Resuscitace

6. Resuscitujte – stlačujte dolní $\frac{1}{2}$ hrudní kosti a dýchejte z plic do plic 15:2. Frekvence kompresí 100-120 za minutu, hloubka nejméně $\frac{1}{3}$ hloubky hrudníku. Mezi kompresemi hrudník zcela uvolněte.
 7. Jeden záchránce – po minutě přerušte resuscitaci a volejte **155**
- V oživování pokračujeme až do příjezdu záchranné služby.

Resuscitace

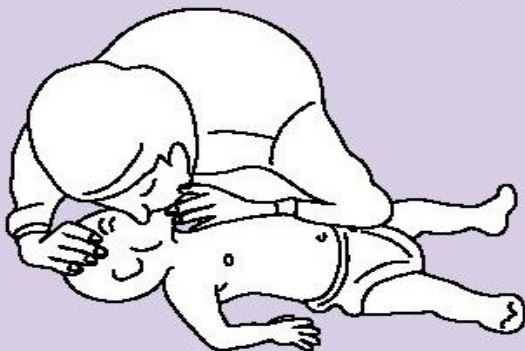
V oživování pokračujeme až do příjezdu záchranné služby nebo do doby, než postižený začne reagovat.

Pro úspěch je klíčové VČAS začít. U většiny kritických stavů u dětí má kombinace kompresí a dýchání zásadní význam. 1 vdech = 1 sekunda, objem takový, aby se viditelně zvedal hrudník. Pokud jste na místě sami a nejde o náhlý kolaps, nejprve minutu resuscitujte a až pak volejte **155**.

Resuscitace

RESUSCITACE KOJENEC, BATOLE

dýchání

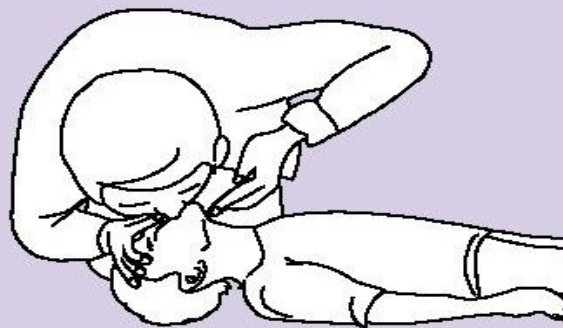

stlačování
2:30

RESUSCITACE PŘEDŠKOLÁKA

dýchání

stlačování
2:30

Vdechnutí cizího tělesa

OBRÁZEK CIZÍ TĚLESO V DÝCHACÍCH CESTÁCH

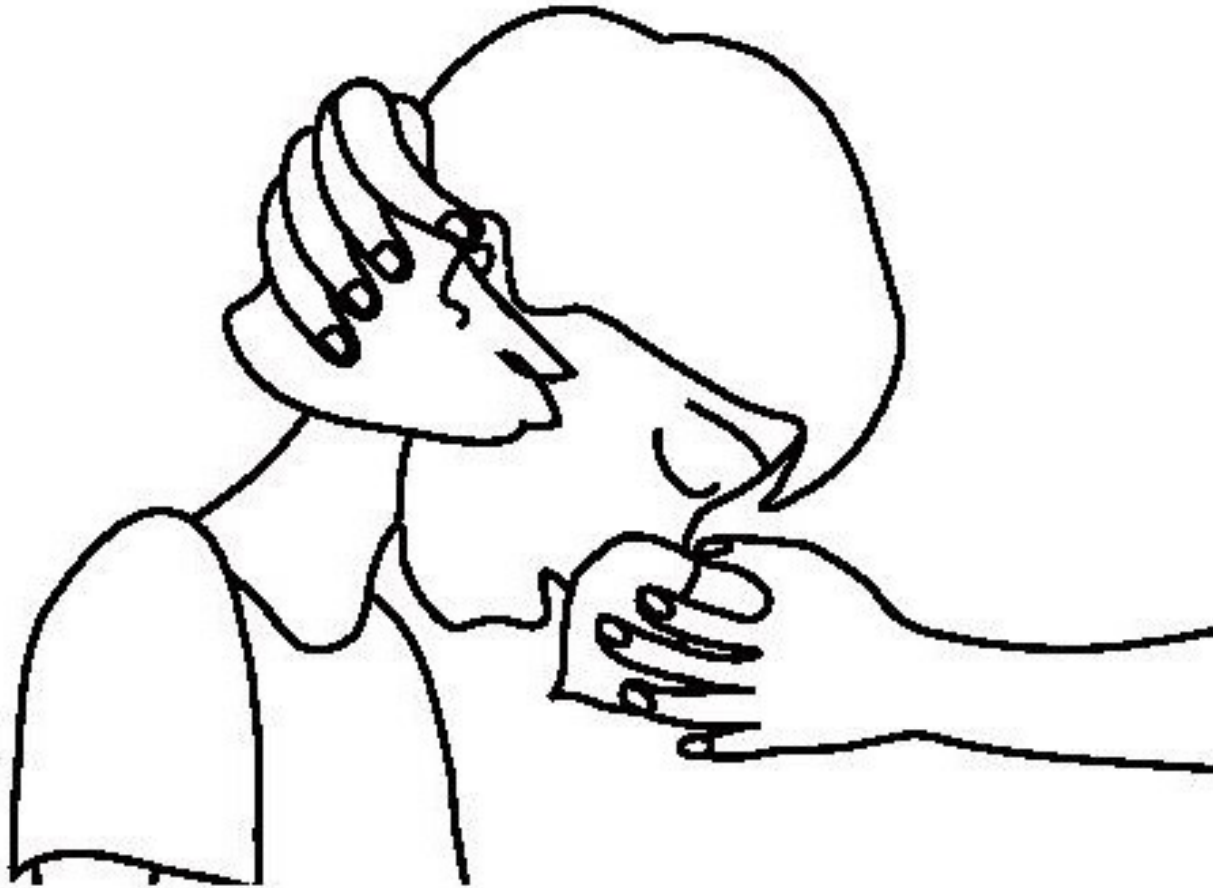
Krvácení

Žilní krvácení

Tepenné krvácení

Krvácení z nosu

Další úrazy

- Zlomeniny
- Popáleniny
- Opařeniny
- Otravy

Seznam literatury:

POKORNÝ, Vladimír. *Traumatologie*. 1. vyd. Praha : Triton, 2002. 307 s. ISBN 80-7254-277-X.

DĚTSTVÍ BEZ ÚRAZŮ. Úrazy dětí. 1. vyd. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 36 s. ISBN 80-86991-72-5.

SRB, Tomáš. *Úrazovost dětí a mladistvých do roku 2009*. Praha, ÚZIS. [online]., cit. [20. 6. 2015].
Dostupné z: 2011<http://www.uzis.cz/rychle-informace/urazovost-deti-mladistvych-roku-2009>.

ČAPKOVÁ, Magdalena. *Riziko vzniku úrazů u dětí z hlediska psychosomatického vývoje*.
Prevence úrazů, otrav a násilí. 2/2, 2006. ISSN 1801-0261.

Fotografie z Fotoarchivu KDCHOT PDM FN Brno

Děkuji za pozornost

